Ч. 2. Льв'в, неділя 19 лютого 1922. Поштову належність оплачено гуртом. Рік I.

ГРОМАДСЬКИЙ ВІСТНИК

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 700 М.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лірів, Швайцарії 5 фр. шв., Німеччині 75 марок, Чехословаччині 25 корон ч., Болгарії 50 левів, Румунії 50 лей, Австрії 1400 корон. Зміна адреси 50 марок польських.

ОГОЛОШЕННЯ:
Рядок дрібного друку або його місце в рубриці „Оголошення" 40 М., в „Надісланім", в „Оповістках" і некрольоґи 60 М. Між новинками і в редакційній части 100 М. За дрібні оголошення 12 М від слова; товстим друком подвійно. В неділі і свята 50 процент дорозче.

Виходить о годині 7. рано.

Один прим. 30 Мкп.

РЕДАКЦІЯ, АДМІНІСТРАЦІЯ й ЕКСПЕДИЦІЯ: ЛЬВІВ, РИНОК ч. 10

Львів, 18. лютого 1922.

Ґенуенська конференція і Польща. Найвисша Рада 6. січня с. р. ухвалила в Кан резолюції, які мають бути плятформою для ґенуенської конференції.

Ці резолюції звучать:

„Народи не могуть висувати претенсії до накидування собі засад, по думці яких хочуть приноровлювати політичну і господарську систему. Кождий народ повинен сам рішати систему, яку признає за найвідповіднійщу. Заграничний капітал може бути вжитий до уділювання помочі поодиноким країнам тільки тоді, коли чужинці, що достарчують капіталу, дістануть запоруку, що пошанується їх добро і їхні права. Народи чи правительства, які хочуть дістати заграничні кредити, мусять згодитися:

1) признати всі довги і зобовязання, які затягнено чи затягається;

2) унормувати правне становище, яким запевниться безсторонне [illegible] вельних як і всяких инших;

3) розпоряджати відповідними середниками виміни і мати таку монетарну і фінансову систему, яка могла би запевнити торговлі відповідні ґварантії;

4) вдержатися від всякої пропаганди політичної системи, приміненої в инших краях;

5) вдержатися від всяких агресивних кроків супроти своїх сусідів, маючи на увазі запевнення умовин, необхідних до розвитку торговлі".

За цими резолюціями голосував теж б. французький премієр Бріян. Тому провалився. Франція хотіла би перед конференцією дістати відповідні гарантії відносно Німеччини. На чолі французького кабінету станув речник воюючого французького націоналізму — Поанкаре.

Йдуть торги. Не має сумніву, що конференція в Генуї чи де инде, 8. марта, як назначено, чи пізнійшим речинці відбудеся. Вона є необхідністю для санації економічних і політичних відносин в Европі. І то санації радикальної. Инакше Европі грозить небезпека катастрофального спадування в пропасть.

Відчуває це найчуткійше найбільший сучасний політичний ум Европи — Льойд Джордж. (З болем серця зачинає це признавати й польська преса). Майбутню конференцію назвав він „найважнійшою подією в історії".

Головною точкою цеї конференції буде вишукання шляху до втягнення в обсяг відбудови Европи земель б. царської імперії. Цей великанський, богатий простір не може остатися облогом. До його співучасти в економічнім життю Европи достроєна була господарка зах. держав перед війною і підчас війни. Неможна його тепер поминути після воєнного потрясеня. А ця відбудова Европи, зі Сходом включно, немислима без співучасти великого німецького народу.

Німецький організаційний змисл, німецький високо розвинений, війною незнищений промисл — надто ц нні чинники, щоби можна їх поминути у великанськім підприємстві, задуманім Анґлією. І в додатку: німецький експорт мусить найти собі ринок збуту. Очевидно там, де не грозив би він конкуренцією Анґлії. Ним може бути тільки Схід Европи.

Звичайно, Франція дуже добре розуміє необхідність ґенуенської конференції для ратовання Европи. Тому наслідник Бріяна — Поанкаре не перечеркнув зобовязань свого попередника відносно скликання конференції. Поанкаре хотів би тільки заасекуруватися перед „несподіванками". Тому домагається ґварантій, що ні одно з дотеперішних зобовязань, ніякий з підписаних договорів не будуть в Генуї змінені.

Ходить тут о Німеччину. Фран[illegible] Европі.

Чи пійде Лондон на уступки Парижеви і в якій формі, принесе найблища будучина.

Характеристичне становище до ґенуенської конференції займає Польща. Вона боїться за свої, ніким на заході непризнані східні границі. Тому з нетаєною радістю привітала польська преса після упадку Бріяна перспективу розбиття пляну конференції в Генуї. В тій думці, що серед невияснених відносин в Европі вдасться Польщі затвердити панування над східними, непольськими землями.

А коли тепер показується, що конференція мусить відбутися, Польща всі свої надії складає на Париж. Польська преса до версайського договору дочіплює і польський риський договір, домагаючись ненарушимости і його.

А що для західних держав ходить о схід Европи, польський міністр заграничних справ п. Скірмунт, в розмові з кореспондентом Temps'у покликується на знання Поляків Росії, на довгі границі з нею, на поміч, яку вони можуть дати в експльоатації Сходу... і на мирові тенденції Польщі.

Польща, задивлена в „креси", не хоче, чи не може глянути зором дальше. Бо на ділі йде річ о дві величини: Польщу і покищо спаралізований Схід. Величини рішучо несорозмірні. Реґенерація Сходу мусить усунути на задній плян Польщу. І хоч як цінною хвилево є Польща для Франції (і тільки для неї), коли прийде на чергу дня вибірати між теперішною союзницею і Сходом, сумніву у виборі не може бути. Всеж Польща всю свою будучину поставила в руки Франції — і мріє сон про могучість.

Сон, перериваний оттакими неприємними вістками з Парижу, як пр., що чеський премієр Бенеш з рамени малої антанти запропонував в Парижі посередництво між Францією і Анґлією в справі уоднозгіднення політики обох держав на ґенуенській конференції.

Польська преса іритується. „Слово польске" пише, що не Бенеш, а Скірмунт повинен це робити. Та дарма. Нічого тут не поможе пригадка, що Чехія куди менша простором.

Чехія виявила досі життєздатність, а її політики такт і далекозорість.

Східна Галичина в Парижі.

Для характеристики польського соціялізму подаємо статтю „Роботніка" з 12. ц. м. під наведеним в горі написом. Становище центрального орґану ППС. буде для наших читачів тим більше цікаве, що воно наближається до становища типу „кресового Поляка" („Дзєннік Людови"!).

Редакція.

Недавно повалений румунський міністер Таке Йонеску, помістив у „Revue de France" статтю, в якій старався виказати, що для всесвітнього мира, для недопущення до російсько-німецького, політичного і економічного, союза, являється конечним, залишити Східну Галичину при Польщі. [illegible] українців, панів Назарука та Петрушевича — і дневники віденської буржуазії заповнилися протестами проти румунських аспірацій.

П. Петрушевич обговорює обширно, як то Польща, загарбавши Східну Галичину, нищить і гнете її, та домагається суверенности Східної Галичини. Очевидно не розходиться тут о саму Галичину, а йде річ і про властиву Україну, бо і її судьбою розпоряджує п. Петрушевич, зманюючи опінію світа богацтвами краю, який по обчисленням п. П. має займати міліон кільом. кв. і 55 міл. населення.

Пляни п. Петрушевича не дуже нас тут обходять — і говорячи правду — мало що нас зворушують.

Але п. Петрушевич не обмежується на поучуванню світової опінії тільки при помочі біржевих віденських ґазет. Він шукає й инших доріг (kanałów) для пущення своїх політичних замірів у світ. Його агентів знайдете потрохи всюди: в Женеві, Парижі, Льондоні, Вашінґтоні, не говорячи вже, що є вони головно в Берліні. В Женеві (д. 27. вересня 1921) Союз Народів висказав бажання, щоби великі держави, союзні і остаючі в порозумінню, управильнили в можливо найблищому часі правний статут Східної Галичини.

Це бажання не вистарчає петрушевичівським агентам з Відня і Берліна. В Парижі, Льондоні, Вашінґтоні є уряди і є публична опінія. З рядами справа не легка; бож кромі п. Петрушевича є там ще инші Українці: п. Моркотун, який головно балакає про цукор але й не гордить нафтою, коли обговорює з державними мужами, біржевиками та промисловцями... конечність боротьби з совітською републикаю п. Раковського. Є там ще представник иншої України, народно хлопської — представник Петлюри, для якого енунціяцій мають жичливе вухо офіціяльні французькі політики. Є там замасковані або й явно виступаючі (як в Анґлії і Італії) большевицькі політики.

З рядами справа отже не легка, а найкращий доказ того та обставина, що доля Східної Галичини вирішува[illegible] „остаточно" від часів [illegible] до нинішнього дня стоїть під знаком питання а правне положення Східної Галичини не змінилося від того часу, коли Мирова Конференція і Найвища Рада у перве згадали про її судьбу.

Але лишається публична опінія. Нема політичної ґрупи чи орґанізації, якій би аґенти п. Петрушевича не завдали труду займитися справою Сх. Галичини. Соціялісти, радикали, масони, католики — парлямент, преса, всі чинники публичного життя пущені в рух, щоби суверенні права Сх. Галичини допровадити до політичної свідомости світа.

На днях трапили до переконання професора фільософії, ще до недавна офіціяльного приятеля Польщі, п. Габрієля Сейллєса, в тому напрямі, що Сх. Галичина має право до політичної суверенности. Шановний старець, що з такою переконуючою силою боронив прав Польщі до суверенности в 1916 р., в критичній фазі війни, всупереч всій французькій опінії, за життя царату, коли то сенатор Думерже їздив жертвувати безінтересовність Франції для західних границь Росії за ціну „desinteresment" Росії до східних границь Франції, — той старець тепер в справі Сх. Галичини виступив проти Польщі. Пішов до Ліґи оборони прав чоловіка і горожанина, де він є віцепрезидентом, і заступивши в головстві неприсутного президента Біссона, соціяліста Павль Бонкура і скарбника Альфреда Вестераля, зголосив протест проти рядів Польщі у Сх. Галичині.

Протокол Ліґи звучить дословно:

П. Сейллєс заявляє, що він прийняв делеґацію Східної Галичини. Той край, з хвилею, коли розпадалася австрійська монархія, „уконституувався як самостійна держава. Мирова конференція, застерігаючи принціп незалежности того краю, уповажнила Польщу до військової окупації Східної Галичини".

Сейлес пропонує отже Центральним Комітетам Ліги прийняти таку ухвалу:

Ліга оборони прав людини зваживши, що в листопаді 1918 р. Східна Галичина уконституувалася як самостійна держава по думці права, яке прислугує народам розпоряджатися самим рішати про свою долю;

зваживши, що Польща виповіла зараз анексійну війну новій державі та що дійсно 25. червня 1919 р. мирова конференція уповажнила Польщу до військової окупації Східної Галичини, застерігаючи суверен для цего краю союзним державам;

Зваживши, що Польща використала право військової окупації, признане їй в ціли узурпування для себе суверенности з цілою брутальністю, розстрілюючи Українців без суду, накладаючи податки і контрибуції, змушуючи населення давати рекрута, кольонізуючи край польськими селянами і т. д. жадає:

1) щоби союзні держави створили орган контролі, який стеріг би виконування прав, звязаних з окупацією;

2) щоби згідно з ухвалою Союзу народів з дня 27. вересня 1921 визначити політичний статут Східньої Галичини французьким урядом у порозумінню із союзними державами;

3) щоби статут згідно з волею величезної більшости мешканців узнав самостійність української держави, яка оголосила свою незалежність 9. листопада 1918 р., знищену тільки шляхом насильства.

Цей внесок ухвалено і вислано до французького уряду, до преси, до Союзу народів, до французького звязку приятелів Союзу народів і до польського товариства оборони прав людини і горожанина.

Нашим читачам — [illegible] дорогій — не потребуємо [illegible] всувати всіх недокладностей і фальшів, що містяться в поршому документі. Помішані тут правда з ложею; в позірно наведених тут актів і дат — французький читач чує тут тільки уривки тих актів, — і зачинає думати, що Польща є у Східній Галичині попросту узурпаторкою, і що Східна Галичина має потрібні умови стати незалежною державою.

Але факт лишається фактом. Французька Ліга має стокількадесятьтисяч членів. І Бюлетин Ліги членів певно до 200 тисяч читачів. Нині можна на заході сказати, про Польщу, що кому захочеться, і кождий в те повірить, хочби й найповажніший муж. Такий є моральний кредит польської републики. Добре собі це запамятати. Здалосяб пригадати Соймови, який нітрохи не журиться польською репрезентацією за границею, — що занедбує свої головні обовязки, бо його байдужність зруйнує моральну опінію польської держави на широкім світі.

Треба би пригадати, що значить пропаганда, що значить нездарні агенти тої пропаганди, що значить брак средств на ту пропаганду.

Ми мали підпору на Заході. Найкращі імена, найбільші уми демократичного табору служили безінтересовно польській справі.

А подбала про них польська річпосполита? Яким робом вшанувала їх заслугу, чи висказано їм своє признання? Чи Сойм згадав де їх назвиска? Не сиділи вони що правда на королівських престолах і убігалися хапчиво о ордери. Та чули, що Польщі подобаються на Заході тільки оборонці „престолів і вівтарів", та що шукає вона помочі у кардиналів. Веде боротьбу з вільною думкою, основує католицькі університети, розсилає кардиналів та епископів до президентів демократичних републик з відчитами про „cud nad Wisłą", закладає за ініціятивою ксьондза Лютославського Міжнародні Ліги для боротьби з Жидами.

Ці люде — відвернулися від Польщі Їх безкорисне привязання перемінюється поволи в ненависть. Може це й приносить нам велику шкоду. І нібито не легковажимо їх поглядів; ми все апелюємо до світа. І все шукаємо оперття то над Секваною, то над Тамізою. Оперття о що? О що [illegible] публичну опінію? Недавно переконалися ми на дрібнім примірі, на примірі Бойя, — як боронимо своїх інтересів. А примір професора Сейлеса є куди прикрійшим.

Та не вистарчить проступувати злу волю. Треба в Польщі творити умовини, які би давали підставу до „пропаганди". Треба ділати. Треба зірвати з політикою струся, безумної пасивности і заячої відваги. Треба розумної і відважної ініціятиви в справі Східньої Галичини! Треба залізною мітлою вимести з тої країни всю політику шовінізму і безумства супроти українського населення!

Европейська опінія згідна з тим, що те все, що тепер має місце у Східній Галичині, це правно і фактично військова окупація. Як що Польща надасть тій дільниці політичну автономію, зникнуть всі квестії окупації, протекторату Союза Народів, заперечення Польщі суверенности у Східній Галичині.

Ендецькі методи знайшли свій відгомін м. н. власне в опінії французької Ліги „Оборони прав чоловіка і горожанина". Треба здерти більмо з очей польської суспільности у Східній Галичині; хай вона нарешті прозріє, хай побачить, до якої пропасти ведуть її злі пастухи".

Справа Східної Галичини.

Надії на скоре вирішення.

Редакція „Впереду" одержала з Відня вістку такого змісту:

В кругах української політичної еміграції помітно велике оживленнє. Відомости одержані з рішаючих кругів Парижа й Льондону, передбачують скоре вирішеннє східньо-галицького питання. Перш за усе у французьких кругах наступив різкий перелім у відношенню до справи Східної Галичини.

Не менче корисне враженнє викликала заява радянського уряду України, яка підчеркує міжнародний характер східно-галицького питання. На тій основі передбачують, що на генуенську конференцію буде покликана самостійна східно-галицька делеґація.

Велика Україна.

Статистика Радянської України.

По статистичним даним совітської влади на Україні, Радянська Україна обіймає простір 408.000 квадратових верств з 25,861.000 населення. З того числа на населення сіл припадає 21,067.000 а на міське населення 4,970.000. Таким робом сільське населення обіймає 81 відсоток загального числа. Одесса має 488.000, Київ 365.000, Харків 271.000, Катеринослав 164.000 а Миколаїв 109.000 мещканців.

Під національним оглядом Українці творять 76 процент населення, Москалі 11 проц., Жиди 7 проц., Німці 2 прц., Поляки 1 прц. Другі національности 3 прц. Населення України творить пяту частину населення усеї „совітської Імперії".

Вісти з Києва.

Редакція „Української Трибуни" одержала на днях лист з Києва, а відомости в ньому замкнені просто неймовірні. Про умови життя в Києві краще всього свідчать ціни харчевих засобів. І так фунт цукру коштував перед Різдвом в Києві 110.000 сов. рублів, 1 фунт (400 грамів) білої муки 25 тисяч сов. руб., 1 фунт житньої муки 12.000, 1 фунт солонини 60.000, десять яєць 150.000, 1 ф. сала 120.000, 1 ф жиру 80.000, фляшка молока 25.000, 1 ф. кави 400.000, 1 ф. бараболі 7.000, 1 ф. мила 50.000, 1 ф. чорного хліба 19.000. Тепер очевидно, ціни вищі.

Спекуляція переходить межі можливости. Жиди, які вивтікали з непевних околиць, стовпились в Києві, де забрали усе в свої руки. За винайом склепу з одним вікном на Хрещатику треба заплатити 80 міліонів.

Дорожнечу харчів спричиняють між иншими невиносимі податки, наложені на торговців. Урядовець середньої ранги одержує 600.000 рублів в місяць і то неправильно тоді, коли на прожиток одної особи потреба що найменше 2 міліони в місяць.

Усі державні установи заповнені Жидами і Москалями. Українцеви немає ніякого доступу. В місті нема води, ні опалу; пуд дров коштує 40.000 рублів Виходити на вулицю небезпечно під вечір, бо здирають з людини одежу. Мерців ховають мов собак. Населеннє стоїть перед маревом голоду. Засівом обсіяно ледво 30 процент посівної площі України.

ЙОГАН ҐОТЛІБ ФІХТЕ.

2)

Промови до німецького народу.

Переклав **М. ЄВШАН**.

ПЕРША ПРОМОВА.

Пригадка і перегляд цілости.

(Продовження).

Тому я, говорячи про Німців взагалі, піднесу дещо, що не відноситься до тут зібраних лише так, неначе би воно до нас всіх відносилося, — як з другого боку буду говорити відносно всіх Німців дещо таке, що відноситься передовсім лише до нас. В дусі, котрого виплибом єсть ті промови, я бачу тісно зослу єдність, в якій жаден член не уважає долі котрого небудь другого члена за долю собі чужу, яка повинна і мусить зродитися, коли ми не маємо зовсім пропасти, — я бачу ту єдність готовою вже, скінченою, тепер вже істнуючою.

2. Я маю на увазі не таких німецьких слухачів, що в усім, чим вони єсть, приймають почуття болю після дознаної втрати, і сподобали собі той біль, любуються в своїй непотішности і тим почуттям думають відогнати від себе зазив до діла; але таких, що помимо того справедливого болю прийшли до ясного зрозуміння та оцінки, або хоч здатні прийти до нього. Я знаю той біль, я зазнав його, як кождий з нас, я шаную його; отупіння, яке знаходить вдоволення, маючи їду та напиток та не зазнаючи ніякого фізичного болю, для котрого честь, свобода та самостійність єсть тільки пустими словами, — воно не здатне той біль відчути: але й він лише на те нас навіщує, аби нас заохотити до спамятання, рішучости та діла; не сповняючи тої остаточної цілі, він відбирає нам опамятання та всі сили, які нам ще лишилися, і таким чином довершує наше горе, даючи понад те, як свідоцтво нашого лінивства та страху, видимий доказ, що ми собі наше нещастя заслужили. Я зовсім одначе не хочу вас потішати в тім болю обіцянками на поміч, яка мала би відкись прийти або вказівками на всякі можливі події і зміни, які з часом мали би прийти; бо, коли би навіть такий спосіб думання, який буяє радше в непевнім світі можливостей, не могучи опертися на конечности, і свій ратунок завдячує радше сліпому припадкови, як самому собі, — коли б кажу той спосіб думання і не свідчив вже сам собою про каригідну легкодушність і глибоку погорду самого себе, — як се власне має тут місце, — то помимо того такі потішування та вказування не мають найменшого відношення до нашого положення. Можна перевести строгий доказ, і ми в своїм часі його переведемо, що ніякий чоловік і ніякий Бог, і ніяка з подій, що лежать в границі можливости, не можуть нам помогти, що лише ми самі можемо собі помогти, коли поміч для нас можлива. Я радше буду старатися піднести вас понад почуття болю ясним викладом нашого положення, показуючи нашу силу, що нам ще лишилася, та засоби для нашого ратунку. Тому я, що правда, буду вимагати певного ступня опамятання, певної самодіяльности та деякої посвяти, і рахую тому на слухачів, від яких можна стільки вимагати. Зрештою предмети тих домагань легкі і не потребують більшої сили, як її можна сподіватися від нашого часу; а що до небезпеки, то тут нема ніякої.

3. Задумуючи викликати у Німців як таких ясне розуміння їх теперішнього положення, я маю на увазі слухачів, що бажають власними очима дивитися на справи того рода, а зовсім не таких для яких се вигіднійше, при розгляданню тих справ дати собі підсунути чужі і заграничні окуляри, які або навмисне обчислені на злуду або з природи річи, з огляду на відмінне становище та меншу бистроту, ніколи не можуть бути добрими для німецького ока. Далі я сподіюся, що ті слухачі, дивлячись власними очима, будуть мати відвагу отверто дивитися на все і отверто признати перед самими собою правду того, що бачуть, і що вони або вже побороли в собі той так часто видний нахил самообману у власних справах і бажання поставити собі перед очі більше відрадний образ від того, який єсть в дійсности, або бодай єсть ще в силі його побороти. Той нахил єсть трусливою утечею перед власними думками, дитячим нерозумом, який здається вірити, що коли він лиш не бачить свого нещастя або бодай не важиться собі сказати, що його бачить, то тим самим те нещастя в дійсности не істнує, так само, як не істнує в його душі. Навпаки, се велика мужеська сміливість зло не спустити з ока, примусити його до боротьби, спокійно, зимно та свобідно його пізнати і розложити його на його складові части. І лише тим ясним зрозумінням його ми можемо опанувати зло і йти далі в поборюванню його певним кроком, знаючи все де знаходимося, з кождої частини маючи вигляд на цілість і будучи певними своєї справи завдяки ясности, яку ми раз добули, — між тим коли другий, без постійної провідної нитки, без певного знання блудить наломацки, неначе сонний.

(Продовження буде).

Преса.

Польща в англійській опінії.

„Temps“ помістив недавно статтю, в якій пишеться: „Умовини, які товаришили предложенню англійсько-французького пакту, викликали у богатьох Французів певні сумніви й побоювання, які належить усунути. Льорд Дербі (Дербі! найгарячійший і найбільш послідовний ініціятор союза з Францією!) сказав своє слово в тій так „неясній“ справі можливого посередного нападу та ввічливо, але рішучо заявив, що ніхто в Англії не згодиться на уділення военної помочі державам, яких Англія майже зовсім не знає. Певні французькі круги домагалися такого розширення договору, щоби він обняв оборону Польщі в разі німецького нападу, розуміючи, що такий напад був би — посередно — нападом на Францію. Англія безумовно не може згодитися на таку точку погляду. Відносимося до Польщі з повною прихильністю і жичимо їй, щоби могла розвинути свіжо здобуту незалежність та тішитися нею в безпечному мирному пожитю. У Франції є тенденція заступити Росію Польщею, як союзником на випадок нового німецького нападу; та ми не можемо уважати тої конференції за належито умотивовану річ. Польща не може ні нині, ні довгий ще час в будучности, зайняти місця, яке займала перед війною і в час перших трех літ війни Росія. Польща не осягнула ще тої стійкости (stability), яка позволилаб західним союзникам уважати її за підставу (bulwark) своїх інтересів на европейськім сході. Польща була наражена на чимало ризикових небезпек, і добре прислужилася зломанням большевицької інвазії в 1920 р. Одначе політика Польщі була непевна, і Польща висувала час від часу такі претенсії, яких Англія ніяким робом не могла би поперти. В разі німецько-польського конфлікту не було би для англійської публичної опінії так легко рішити, по чиїм боці слушність. і тому пакт з Францією мало би власне ослабити долучення окремої клявзулі в справі оборони Польщі.

Для тої останньої справи Англія зовсім не прихиляється. Точка погляду тих Французів, що все ще уважають Польщу за знаряд оборони, яким Франція розпоряджує на східних границях Німеччини, є до певної міри зрозумілою. Коли в хвилі вибуху війни не було би російської армії, Францію могли би Німці окупувати, заким ще Англія вспіла би змобілізувати для Франції оборону. Нині російська армія, яка була опертям для Франції, вже не істнує; натомість нинішня армія червона становить тільки небезпеку. Звідси то те бажання Франції, заступити давну Росію Польщею, як точкою опертя.

Але така аргументація є на нашу думку неслушна, не тільки тому, що Польща є нині заледво крихкою тростинкою, яка нікому не може дати належитого оперття, але й тому, що така аргументація в великій мірі кривдить добру волю і спромогу Англії, прийти Франції в разі потреби з негайною поміччю. Тому, що умов з 1914 р. не вдасться відновити, треба шукати нових способів в ціли забезпечення мира серед нової ситуації в Европі.

Кореспондент „Robotnika“, подаючи цю статтю, заосмотрює її такими увагами: „На підставі дотеперішних інформацій смію сконстатувати, що такі погляди „Temps-a“ поділяє 9/10 публичної опінії в Англії, в кождому разі всі ліберальні і радикальні круги. Партія праці ухвалила перед тижнем енергічну резолюцію в тій справі, перестерігаючу англійський уряд перед заключенням якогонебудь договору з Францією. Впрочім справа участи Польщі в тім пакті пересуджена вже у вступних пертрактаціях між Англією а Францією, а в останній французькій ноті нема вже мови про розширення гарантій на Польщу, а тільки пропозиція, щоб в разі загроження Польщі Англія і Франція „нарадилися“ над новим, тим робом утвореним, положенням.

„Доля Східної Галичини повинна бути усталена“.

З огляду на близьку світову конференцію в Генуї, на якій сподіється европейська дипльоматія розвязати між иншим досі неполагоджену східноевропейську проблему, — замітне в чужоземній пресі чимраз більше заінтересовання в тому напрямку, при чому ярко виринає квестія Східної Галичини.

І так появилася на днях в паризькій „L' Ere Nouvelle“ цікава стаття п. з. „Доля Східної Галичини повинна бути усталена“, де автор виводить перед очі читачам досить яркий образ анормальних відносин, в яких приходиться жити українському населенню цего краю.

„В суперечі рішенню Ліги Народів з дня 27. вересня 1921 р. — пише автор — унормовання політичного стану Сх. Галичини й досі не наступило, мимо того що край цей находиться в дуже важкому положенню.

Часть вини цего стану поносить безперечно Франція, як держава, яка згідно постановам Сан-жерменського договору, одержала права суверена в цій квестії, а яка дотепер нічого ще не зробила. Чи промовчування справи є в інтересі Франції? — питає автор. Далі згадується в статті про стан краю під польською окупацією, при чому на підставі урядової австрійської статистики з 1910 р. стверджується український характер Сх. Галичини і проводиться анальоґію між Сх. Галичиною і польською частиною Шлеська.

Читаємо відтак між иншим: „Під більшевицькою пресією на Україні посідають Українці хотяй елементарну свободу, міжтим коли в Галичині терплять переслідування, получені з кольонізацією краю мазурами і замкненням університету.

Чи є в інтересі Франції удержувати далі всевладство польського панування у Східній Галичині? А справу цю треба вже раз вирішити, бо поладнання її є квестією спокою в Европі.

„Східна Галичина як конституційна і демократична держава не є химерою, але дійсністю яка має повну рацію істнування“.

Далі наступають особисті комбінації політичні автора, на тему майбутньої українсько російської федерації і евентуальних користей получених з умілим поведенням французької політичної лінії, тим більше що на Сході числять на Францію.

Автор кінчить статтю заміткою про сердечність відносин, які витворилися у послідних часах між французькими а галицько-українськими дипльоматичними кругами і закликає уряд не замикати очі і уха на голоси галицьких Українців.

Пересилайте партійний податок на вкл. кн. ч. 5.000 „Краєвого Союза Кредитового“ у Львові, Ринок 10.

З жидівських справ.

Конституція для Палестини.

„Хвиля“ подає проєкт конституції для Палестини, опрацьований англійським міністром для кольоній.

Виконавчий орган.

На основі цього проєкту Палестиною має правити Високий Комісар („High Commisioner and Commander in Chief“), іменований Англією. Високий Комісар матиме за апробатою державного секретаря право поділити край на провінції і повіти, як також право уділювання концесії на експльоатацію краю і його мінеральних скарбів, крім цього право приділювання публичних ґрунтів з узглядненням обовязуючих законів. Великий Комісар в порозумінню з державним секретарем буде також іменувати урядників. Для попирання В. Комісаря у сповнюванню його завдання буде йому доданий Виконавчий Виділ, якого склад усталять директиви, уділювані час від часу англійським урядом.

Законодатна Рада.

На місце істнуючої під цю пору Прибічної Ради буде установлена Законодатна Рада, яка матиме право в границях усталених англійським урядом видавати зарядження для вдержання в Палестині ладу і спокою та для належитого ведення адміністрації — одначе з такими обмеженнями:

1) Не можуть бути видані ніякі зарядження, що обмежували би повну свободу совісти, або робилиб якунебудь ріжницю поміж мешканцями з огляду на їх расову, релігійну, або язикову приналежність.

2) Зарядження не можуть увійти в життя без апробати В. Комісаря, або короля Вел. Британії.

3) В. Комісар може застерегти собі предложення певних заряджень до апробати короля, від апробати короля залежатимуть також усі зарядження, що торкаються справ, обнятих постановами мандату. Король В. Британії застерігає собі кромі цього право анульовання кождого зарядження, апробованого В. Комісарем протягом одного року від часу, коли дано апробату.

В склад Законодатної Ради входитиме кромі В. Комісаря 25 членів, а саме 10 офіціяльних і 15 неофіціяльних (12 вибираних і 3 осіб іменованих В. Комісарем, 1 Жида, 1 християнина і 1 мусулмана). 12 неофіціяльних членів будуть вибрані в правиборах і виборах. Виборче право при правиборах має кождий горожанин-мущина, що скінчив 25 літ життя.

Суд'вництво

буде складатися з поліційних

На крівавім шляху...

(Грудка землі на могилу ЮЛІЯНА ОХРИМОВИЧА)

На крівавім шляху визвольних змагань нашої нації знов одна жертва, знов одна помітна втрата.

„Що днини найтемнійша з загадок:
Найкращі все падуть, у них влучає смерть,
Не в змучених життям, котрим вже світ немилий,
Не в літеплих без ворогів, без другів,
Не в зимних півлюдей, застиглих, одубілих,
І не в забутих, що для них не бється грудь нічия,
Ні! У сильних, веселих і гарячих,
Що як живий вогонь палахкотять вгору,
І мають серце просте, без фальшу й підступу,
І мають душу ширу з вірою дітей,
І мають очі повні мрій-бажань гарячих
В котрих ясніє ще очікувань надія —
В співців, жреців, пророків і поетів,
Котрих зіслала доля, як дальні світила,
Щоби вносили ясн'сть в змотане життя,
Щоби вливали міць, борцям потрібну в бою,
Обняти в спадку днів нових вінець —
Такі падуть, такі вмирають!“...

(Еміль Гадіна).

* * *

З далеких степів чорноморських прилинула до нас сумна вістка. Юліян Охримович не жиє! Аж після чотирьох місяців від його трагічної смерти довідалися ми від приятелів Покійного, що цей 29-літний юнак, жрець нашої багатої традиції і пророк кращого Завтра української нації — упав 10. жовтня 1921 під кулями червоної інквізиції.

Юліян Охримович, наймолодший син о. Юліяна і Марії з Коблянських з Сенечола, повіт Долина, уродився в р. 1893 в Стрию. Зростав він в атмосфері справді проводженої в життя вирозумілости, уважливости і сердечної ніжности. До гімназії ходив початково у Львові, а опісля в Коломиї. Вже в низчій гімназії захоплювали його відгомони великих поступових ідей, вже в ранній молодости спинявся його тугий інтелект над політично соціяльними явищами. Та найкращою мабуть практичною школою в його ранній молодости був батьківський дім, де головно в часі ферій не збувало на гостях. А були це звичайно живі, мусуючі темпераменти, бурхливі протестанти, ті, що — як казав Пшибишевскі — нові стежки в пралісах прорубували. З батьком Покійного о. Юліяном, вельми освіченою людиною і найстаршим братом д-р Володимиром, одним з каменярів 90-тих років, велися широкі, оживлені дискусії про все, що могло інтересувати живу освічену людину. Зерна нових правд западали в юнацьку душу, приймалися там і зростали новими ідеями.

В коломийській гімназії пок. Юліян втішався пошаною і повагою серед своїх товаришів завдяки широкому очитанню і самостійности думки. Годиться згадати, що в тодішньому часі коломийська молодь була під моральною пресією хаотично вузкоглядного, однобокого, крикливого і специфічно незмістового радикалізму гомінкого д-р Кирила Трильовського. Юліян Охримович все критично відносився до цеї „ідеольоґії“ (боротьба з попівством!), зберігаючи постійно свій власний, ясний і безпристрасний суд в кождій справі, яка тільки захоплювала молоді уми.

Після матури в 1911 р. записався Покійний на фільософічний виділ львівського університету, віддавшись студіям стислої фільософії. В студентському життю, яке після процесу 101 знову починало міцніти й розростатися, Покійний відразу почав відогравати помітну ролю. Особливо живу діяльність проявив він в II-ій секції Українського Студ. Союза, в котрій гуртувалася соціялістична, радикальна та непартійно-поступова молодь. І хоч ця секція цифрово не була велика (мала всього до 30 членів), то все таки її організаційна й інтелектуальна сила вагоніла над всім студентством. Звичайно членами секції обсаджувалося виділи майже усіх студентських товариств (а було їх 12). В руках секції був студентський орган „Шляхи“, її члени найбільше причинилися до відсвяткowання 40 літнього ювилею Ів. Франка і уладження II-го всеукраїнського студентського зїзду на переддодні ґрандіозних подій на українських землях і в цілім світі. З цеї секції вийшли також наймолодші

і дістріктових судів, карного трибуналу для злочинів, краєвих, судів і Найвищого Трибуналу. Кромі цього будуть створені християнські, музулманські і жидівські релігійні суди для справ особистого стану.

Урядова мова.

Усі розпорядки, урядові друки, оголошення і т. и. мають бути видані на мовах: англійській, арабській і еврейській. Тіж мови мови мають бути уживані в нарадах Законодатної Ради, в урядах і судах.

Присилайте жертви на будову памятника ІВАНА ФРАНКА до Краевого Союза Кредитового Львів, Ринок 10., ч. вил. кн. 40.000.

Кроваве жниво в Ірляндії.

Як доносить „Morning Post“ минулої суботи було в Бельфесті 35 осіб убитих, 70 ранених.

Ґенуенська конференція.

Райтер доносить з Льондону 16. ц. м.: До вчора в полудне не наспіла з Риму ніяка звістка про проєктоване перенесення речення ґенуенської конференції.

Ґенуенська конференція і Туреччина.

Як довідується „Times“, з приводу виключення Туреччини з генуенської конференції Мустафа Кемаль паша заявив, що анґорський уряд не згодився би на якінебудь рішення, прийняті на цій конференції супроти Туреччини, колиб турецькі делеґати не були допущені до конференції.

РІЖНІ ВІСТИ.

Тайний договір Польщі з кемалістами.

„Chicago Tribune“ доносить з Льондону, що Польща заключила тайний договір з кемалістами. Цей договір, що має бути доповненням французько-польської умови мав на меті за посередництвом зєднати малу антанту до французьких плянів у південно-східній Европі. Договір має також ґарантувати незалежність України в ціли ослаблення Росії.

Кабінетна кріза в Італії.

Дня 16 ц. м. на першім після відрочення засідання італійського парляменту президент міністрів Бономі заявив, що наслідком переходу одної з великих партій до опозиції, кабінет вважає своїм обовязком податися до димісії. Бономі згадав про діяльність кабінету і завважив, що публичний порядок значно поправився. Дальше зазначив президент, що у фінансовім році 1920/21 недобір виносив 11 міліярдів, підчас коли на біжучий рік винесе 5 міліярдів, а в черговім році 3 міліярди. Обговорюючи справу закордонної політики зясував премієр діяльність, яку розвинула Італія в справі Г. Шлеска, у Вашінґтоні в справі роворуження, як також підчас нарад над відложениям німецьких виплат. Відтак вияснив на основі яких переговорів принято в Каннах думку скликания конференції в Генуї, додаючи, що Італія стояла в Каннах при Вел. Британії, щоби лереперти плян скликання конференції, на якій мали би стрінутись побідники, побіджені і невтральні, а також під певними умовами капіталістичний устрій з совітським. Вкінці підкреслив кремієр, що повага Церкви може свобідно розвиватися внутрі вольної держави.

Визнання Латвії Чехословаччиною.

Представник Чехословаччини Копіек вручив урядови Латвії акт вивнання цієї держави незалежною і суверенною республикою. (Русс-пресс).

Розмова з Раковським.

Берлінський кореспондент „Matin-a“ помістив розмову, яку він мав з Раковським в часі побуту в Берліні. В тій розмові Раковський, між ин. заявив, що в радянських республиках конечні реформи. На думку Раковського совіти не мають ніяких военних плянів. Справа заплачення давних російських довгів мусить бути полагоджена в дусі практичної можливости; тоді ці довги моглиб бути сплачені. Свою розмову закінчив Раковський словами, що совіти хотять переконати Францію, що вони ніколи не були і не є її ворогами.

Совіти будуть домагатися ревізії рижського договору.

По вісткам з Москви совітський уряд має піднести на конференції в Генуї справу ревізії рижського мирового договору.

Поражка червоної армії на Далекому Сході.

З Москви доносять: Війська республики Далекого Сходу розпочали офензиву проти повстанчих відділів Меркутова. Бої біля Волочаївська принесли повну поражку совітських військ.

Амнестія для чеських комуністів.

Президент Масарик на внесок міністра справедливости підписав амнестію учасникам процесу з грудня 1920 р. Амнестію запропонував уряд з огляду на обставину, що більшість засуджених ділала під впливом невідповідальної аґітації, без злого наміру, часто несвідома свойого діла.

Місія Кемалістів в Константинополі.

До Константинополя прибула з Анґори місія Кемалістів, прийнята дуже горячо турецькою людністю. Визначні представники місії заявили в присутности денаикарів, що делеґати предложать европейським великодержавам бажання і домагання всеї турецької людности. Анґорський уряд бажає собі справедливого мира і вірить в слушність своєї справи, в якої обороні національна армія готова в кождій хвилі боротися.

ТЕЛЕҐРАМИ.

Конференція Л. Джорджа з Бенешем.

Льондон. (ПАТ.) Підчас конференції Льойда Джорджа з Бенешом обговорювано справу участи зі сторони Чехословаччини у зібраню знатоків, яке попередить ґенуенську конференцію. Бенеш відбув також другу конференцію з лордом Керзоном.

Передвступна конференція.

Ліфилд. (ПАТ.) Родіо. „Івнінґ Стандард“ довідується, що передвступна конференція Союзних держав, яка має на ціли опрацювання програми ґенуенської конференції, збереться на слідуючий тиждень в Льондоні.

Конференція Бенеша в Парижи.

Прага. (ПАТ.) Др. Бенеш відбув в Парижі ряд конференцій. Переговорював він головно з Мільраном, а дальше з італійським амбасадором в Парижі Бонін Льонгаром, інформувався про становище Італії в справах середущої Европи. В справі кредитів для Австрії відбув Бенеш конференцію з представниками Союза Народів, Франції, Англії і представником Австрії Айхгофом.

Бельґія і конференція в Ґенуї.

Брукселя (ПАТ.) Підчас буджетової дискусії принято одноголосно внесенне, яке взиває правительство попирати становище Франції в справі конференції в Генуї.

Боротьби в Ірляндії.

Белфест (ПАТ.) Стріллнина сьогоднішнього дня була менша як попередніх днів. Сьогодні прибув до Белфесту баталіон англійських військ. Дальші відділи прибудуть до Ульстеру за кілька днів.

Справа англійсько-ірляндського договору.

Льондон. (ПАТ.) На засіданні палати громад заявив Черчіл, що ірляндський нарід мусітиме ратифікувати договір підписаний в Льондоні. Переведення виборів позволить покликати правильний парлямент, котрий займе місце теперішнього dail aeirean. Колиб ірляндський нарід відкинув договір — зазначив Черчіл — усі зобовязання з обох сторін упадуть самі з себе.

Боротьби в Сибірі.

Москва (ПАТ.) На Сибірі почалася знову военна акція між білими і червоними військами. На фронті Хабарівська червоні зломили опір противника, котрий відступає на Хабарівськ. В надамурській области по совітським донесенням, ведуть успішну акцію партизантські відділи. Японські часописи пишуть про незгоду в таборі білих.

Зменшення числа американських військ над Реном.

Льондон (ПАТ.) Авас доносить із Вашінґтону, що знову обнизиться стан американських оружних сил над Реном.

Роземний суд в справі західної Мадярщини.

Відень (ПАТ.) В спорі о відшкодовання за відступленнє західн. Мадярщини згодилася Австрія на роземний суд. Функції судді має обняти голяндська королева Вільгельміна.

Проект скорочення військової служби в Німеччині.

Айльвезе. (ПАт.) Радіо. Соціялістична фракція предложила берлінському парляментови законопроєкт в справі скорочення часу військової служби до шість місяців.

Монархістична маніфестація.

Брема. Відбулася тут без перешкод зі сторони властей велика маніфестація в користь був. цісаря Вільгельма.

Американська поміч Росії.

Вашінґтон (ПАТ). Американська адміністрація помочі Росії завісить свої праці з днем 1. вересня ц. р.

діячі военної і революційної доби, як: пок. Юліян Охримович, Володимир Котецький (псевдонім В. Прудкий, що заповідався на значного письменника; згинув на італ. фронті під кінець світової війни), М. Камінський (товариш Ю. Охримовича, заповідався на помітного літер. критика; впав на італ. фронті), Микола Федюшка (псевдонім М. Євшан, відомий критик; помер по довгих і важких переходах на тиф у Винниці, сказавши своє останнє слово в знаменитих „Великих Роковинах“), Володимир Бандрівський, д-р Осип Когут, Василь і Петро Дідушки, Ростислав і Корнило Заклинські, Роман Дашкевич, Олена Степанівна і б. ин. Нервом цеї секції був пок. Юліян Охримович, переконаний самостійник і соціяліст-гуманіст. Заєдно визначався він в дискусії своїм прозорим викладом, переконуючими арґументами і ясними, неапріорними заключеннями, чим різко виріжнявся від инших товаришів-соціялістів, ідеольоґія котрих спиралася на туманнім підкладі і користувалася спекулятивно-демаґоґічними засобами. В академічнім році 1913/14 Покійний редаґував місячник „Шляхи“, тоді орґан Українського Студ. Союза.

На ферії 1914 р. Покійний виїхав до своєї дальшої рідні на Наддніпрянщину. Там застав його вибух війни. Поворот був неможливий і він був приневолений залишитися на місці. Небавом розпочалися переслідування „Австрійців“, і Покійний вів важке життя, укриваючись через два роки 1915 і 1916 в Мелітополі (на Таврії) і в Криму. Цей протяг часу нелеґального життя присвятив Покійний розбудженню й уснованню національної свідомости серед молодої української інтеліґенції. Для нелеґальних студентських громад в Київі та Москві пише він нарис розвитку української національно політичної думки в XIX. ст., якого І. частина появилася друком в 1918 р. накладом видавництва „Серп і Молот“. Ці листи до студентських громад про українську національно-політичну думку поруч публіцистичної діяльности за кордоном д-ра Дмитра Донцова — мали непомірно важний вплив на освідомлення молодої інтеліґенції в українсько-самостійницькім напрямку. Автор звертає увагу на національний момент української політичної думки. Він намагається сепарувати молоду інтеліґенцію від шкідливих московських впливів (ущасливлювання людства), а звертає її увагу до ядро своєї нації, до своєї традиції. У вступі до своєї розвідки пише він: „Великі завдання, які накладає теперішня хвиля і дальші роки на українську демократію, вимагають докладного обізнання широких кол нашого громадянства з тими підвалинами, що лягли в основу сучасного національно-політичного світогляду всіх українських партій. Факт утворення незалежної української республіки, невідома і непевна її дальша майбутність, потреба глибокого національного будівництва, потреба добре продуманої синтези дальшої національно-політичної творчости з визольною боротьбою міжнародньої демократії, складні питання, звязані з міжнародньою розвязкою національної проблєми — все це вимагає від нас синтетичного самовиховання й ясної свідомости звязку теперішніх наших поглядів з поглядами наших попередників. Колиж звважити ще факт, що політичні погляди не тільки широких мас молодої нашої інтеліґенції, але й тих, що стоять біля керми державного життя, не основані на тривкому історичному фундаменті, — то можна бути певним що всякі праці з обсягу історії нашого громадянського життя мають тепер величезне значіння“.

Ця прекрасна праця Юліяна Охримовича, котрої появилася друком тільки І. частина, доведена до Драгоманова включно, мала нам дати в короткім і ядернім представленню цілість української національно-політичної думки. Друга частина мала містити розвиток національної думки в літературі і життю галицьких народовців і москвофілів, галицьких соціялістів-народників 70-ти і 80-ти років (Франка і Павлика) та старої галицької радикальної партії, а крім того наддніпрянських Українців з 70 тих років до початку XX. ст. Третя частина мала обнимати собою розвиток національно-політичної думки по обох боках кордону в XX. ст. Паралєльно з цією працею Покійний приготовляв до друку книжку про розвиток соціяльно-політичної думки українського громадянства. Крім того готову мав він розвідку про українську літературну мову. Що сталося з цими цінними рукописами Покійного, важко сказати. Якщо вони заховалися в

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

З дороги життя.

На марґінесі балю „Клюбу старих кавалєрів“,

Велика і радісна вістка несеться по всьому нашому краю.

„Клюб старих кавалєрів“ — робить баль! Великий, імпозантний баль, на якому зійдеться вся золота і позолочувана українська молодіж і де найліпші наші танцюристи відтанцюють у перше „Shimmy“ та малопольське змодернізоване танго з котиліоном при співучасти дутої та смичкової орхестри.

Але вибачте. — Я тут розписався, а Ви напевно ще добре не знаєте, що це таке сей клюб.

Тому хочу Вам послужити жменею інформацій, які я завдяки чемности одного визначного виділового цього клюбу, президента „Секції допомоги голодуючим українським спортовцям“ — оноді одержав.

„Клюб старих кавалєрів“ заложено ще з початком минулого року, у великій білярдовій салі каварні „Република“.

Ініціяторами, які дали почин до його заложення були: один судовий радник і двох ґімназійних абітурієнтів, які скінчивши в 1907 році пяту клясу — стали підготовляються до матури — граючи принагідно в карти і студіюючи всі гумористичні ґазети, почавши від віденського Фавна і львівської Цодзєнної Ґазети, а скінчивши на Будяку і Щутку.

Уложений окремий статут на взір статута „Пожарної Сторожі“, зібрано фонди на видавання власного старокавалєрського журналу; порішено розвинути енерґійну діяльність в напрямі досконалення перестарілої любовної тактики.

Клюб цей відбуває стало засідання по всіх каварнях малопольського Львова, бере участь у всіх принагідних фамілійних торжествах, та помагає дуже радо при творенню супружих трикутників, при чому дає трилітню ґарантію.

Це все, що можу сказати про цей клюб і думаю, що вистане.

З вище поданого видно, як дуже він на часі і як багато користи можемо по нім сподіватися.

— — — — — —

Тому ходім на баль Старих Кавалєрів.

Аркадій Півень.

Рух в українських товариствах.

Загальні збори „Учительської Громади“.

Дня 12. лютого ц. р. відбулися у Львові загальні збори товариства „Учительська Громада“. Число учасників було надсподівано велике, бо більше 60-ти, серед яких були й представники всіх 10-ти філій „Учительської Громади“. Це доказ, що Т-во розвивається й поступає вперед. Після звідомлення виділу в дискусії зазначено цей знаменний факт в розвою товариства, а п. д-р Ст. Баран в довшій промові змалював діяльність середнього учительства на всіх ділянках українського громадянського життя.

Загальні Збори прийняли до відома звідомлення виділу з його дотеперішньої діяльности, а скарбникови, п. І. Сітницькому, котрий здав касовий звіт за час від 1913 року, уділили абсолюторії.

Виділ доповнено двома заступниками на слідуючий рік діяльности тому, що вибори випадають що два роки.

При обговорюванню точки про співділання товариств „Учительська Громада“ і „Взаїмна Поміч Українського Учительства“ вказано на необхідність такого співділання в справах виховання і оборони школи з огляду на надзвичайно велике значіння тих справ в життю народа. Збори признали, що оба вище згадані товариства повинні й на далі істнувати яко станові орґанізації, а з огляду на поле для співділання — найкраще при У. П. Т.

Переведення цеї справи доручено виділови „Учительської Громади“.

Рівнож передано виділови до полагодження дезідерати в напрямі видавництва „Світла“, потреби середньої школи, середнього учительства, притягнення в члени т-ва як найширших громадянських кол і всіх тих кругів, які мають до діла з найвищими школами.

Також розглядано справи приватного учительства, з котрих найголовніщі — орґанізація цьогож учительства та уложення службової прагматики — були предметом пополудневих нарад.

По вислуханню рефератів на вище згадані теми, відложено справу уложення службової прагматики — як не зовсім зрілу — до слідуючих зборів, а виділови „Учительської Громади“ доручено засягнути опінії всіх її філій та на найблищих загальних зборах прийти з відповідним внесенням.

АДВОКАТ І ОБОРОНЕЦЬ В КАРНИХ СПРАВАХ

Д-р Степан Баран

веде канцелярію

у Львові, ринок 10, І. пов.

(дім тов. „Просвіта“).

НОВИНКИ.

— **Конференція українських епископів.** Дня 16. і 17. лютого відбулася у Львові конференція українських епископів Східної Галичини, в якій взяли участь: Преосв. еп. еп. Гр. Хомишин, Й. Коциловський і ґенер. вікарій львівської архіепархії мітрат А. Бачинський. Епископи вислали синівський привіт і поклін Святійшому Отцю Пієви XI. і радили над важними справами греко католицької церкви, а саме над справою данини від ерекціональних ґрунтів і епископських дібр, над походом польських властей на українські метрики і над неправним перетяганням вірних на латинський обряд.

— **Академія в часть Кобринської.** 16. с. м. у великій салі т-ва ім. Лисенка заходом Союза Українок відбулася академія в честь Н. Кобринської з отсею програмою: 1) Привітний вірш, 2) Кобринська — перша піонірка жіночого руху в Галичині (реф. К. Малицька), 3) Письменницька діяльність Кобринської (реф. О. Корєнцева) і 4) декламація „Блудного Метеору“ Кобринської (декл. п-на В. Дудриківна). Академія мала відбутися підчас жіночого конґресу. Тоді поліція заборонила. Зміст обох рефератів подамо в одному зі слідуючих чисел „Г. В.“.

— **Т-во наукових викладів ім Петра Могили.** В понеділок дня 20. лютого виклад проф. д-ра Ст. Балея на тему: „Ухо як змисл слуху“. Саля „Української Бесіди“ (ул. Рутовського). Початок о 5. год. по полудни.

— **Осторожно перед обманцями!** До селянина Івана Даниляка в Пукові рогатинського повіту, прийшов Поляк Іґнаци Карчевіч і запропонував, щоби Даниляк продав йому свій ґрунт, а за те Карчевіч купить йому посілість в Познані. Даниляк послухав, продав ґрунт і дав Карчевічови 115 тисяч як зачет на купно ґрунту в П. Та Карчевіч небаром потім зник, а наш Даниляк лишився без гроший і без ґрунту, бо заінтабулював його на Карчевіча.

— **Польські табори.** Страшні річи діються по польських таборах для інтернованих, а ще гірші в таборах репатріянтів, які в останнім часі тисячами вертають з Росії. З Рівного і надґраничних околиць доносять, що люде гинуть як мухи від пошестий, голоду і морозу. І в самім Львові вигинула третина першого такого транспорту в числі около 1000 люда. Польська преса переповнена описами страшного положення тих нещасних і кладе все на карб індоленції і безсовісности урядників від репатріяції. Це все відбилося вже і в цілім світі скандальним відгомоном.

— **Польські тюрми** У львівських тюрмах по донесенням часописів панують страшні відносини. Всякі шикани з боку профосів і менчих та більших урядників є там на порядку дневнім. Часто доходить і до того, що вязнів бють, не хотять слухати їх нарікань і жалів, навіть, коли ходить о лікарську поміч, часто відмовляють. Це відноситься головно до поведінки тюремних властий з політичними вязнями, і то головно Українцями. При ул. Яховича (слідчий арешт) шиканують прим. студента Заславського і невідомого вязня, якого арештували в дорозі до Америки Оба вони мають представляти страшний образ людини, що примирає з голоду, холоду і побоїв. Нема надії, щоби ті люде, які караються місяцями не знати за що, вийшли живими з тюрми. А апелювати нема до кого.

— **„Жидівський шварґот“.** У „Хвілі“ (ч. 1103) читаємо: На вулицях міста розкидається знов масово летючки такого змісту: „Жидівський шварґот, На вулицях, в трамваях, на залізницях воркотять Жиди по жидівськи, або по німецьки (чого не роблять навіть в Росії) і надають кресам, головнож в очах чужинців, непольський характер. Польський академіку, жовняре, студенте, інтеліґенте, реміснику, робітнику! Кажи шварґотячому Жидови говорити по польськи, або йти до Палєстини, або Австрії. Коли ти дурень, сиди покірно тихо! Картки не нищити! Подай дальше!“. — Без коментарів.

— **Обмеження візду до Америки.** На останнім засіданню еміґраційної комісії американського конґресу постановлено удержати аж до дня 13. червня 1923 р. в дотеперішних розмірах всі обмеження візду еміґрантів до Америки.

— **Конфіската габсбурґських дібр в Чехах.** Чеське міністерство рільництва оголосило, що добра династії Габсбургів, які перейшли тепер на власність чеської держави, виносять 67.464 гектарів з річним доходом 1,600.000 франків.

— **Центральний цвинтар у Львові.** Львівський маґістрат рішив приступити до заложення центрального цвинтаря на ґрунтах громадського фільварку на Замарстинові.

— **Крематорія у Львові.** Санітарна секція міської ради у Львові візвала маґістрат, щоб виготовив проєкт вибудування у Львові заведення палення людських трупів.

— **Телятко в ждальні!** Переїжджаючі через стацію Креховичі на шляху Станиславів—Стрий були недавно свідками цікавої „урядової“ самоволі пана начальника тої стації. Річ в тім, що подорожні не мали де переждати на поїзд, бо в ждальні резидувало... телятко начальника, яке йому привела „шляхотська“ корова. Щойно на жалобу, внесену до дирекції, начальник „випросив“ свого гостя.

— **Совганка по тротуарах.** Львівські тротуари представляють по останній сніговиці завдяки господарці маґістрату оден шлях для совганки. Люде падають що кілька кроків і посилають на адресу „батьків міста“ всякі благословенства. Та „батьки“ не мають часу займатися такими дрібницями. Вони зайняті иншими справами, як от усуванням українських вивісок...

— **Остра стрілянина.** Дня 21. с. м. (у вівторок) відбудуться вправи в острім стріляню на просторі між Голоском—Грибовичами і Збоїсками. Лінія стрілів Лиса гора згл. Бруховичі. Загрожений терен буде обставлений вартою. Стрілянина треватиме від 9—12 год. рано.

— **Бунт і втеча вязнів.** В Ґродзіску б. Варшави розоружили вязні вязничних сторожів і в числі 16 утікли з тюрми. Всі вони небезпечні бандити, що мали відсиджувати тут довшу кару. Інтервенцію варшавської жандармерії унеможливили якісь „союзники“ тим робом, що тої ночі перервали між Варшавою а Ґродзіском телєфонічні дроти.

— **На улицях Варшави.** Оноді увійшли о год. 6. вечером три узброєні бандити до одного склепу з горівками у Варшаві та забравши на очах властителя 200.000 з каси, вийшли на улицю. Властитель заалярмував поліцію. Тоді счинилася на улицях стрілянина між бандитами а поліцією, серед якої ранено одного поліцая. Двох бандитів зловлено, один втік.

Києві чи деинде, то заповнилиб велику прогалину в нашій політичній літературі.

Після вибуху революції Юл. Охримович виступає на ширшу арену, не як аподиктичний провідник, тільки як ревний, обовязковий робітник. Після створення Української Центральної Ради студентські громади висилають його до першого передпарляменту України. Та через нагінку чорносотенного „Кіевлянин-а“, що — мовляв — „Австрієць“ засідає в Центр. Раді, він був приневолений уступити. В рр. 1917/18 займав Покійний становище секретаря Центрального Комітету Української Партії Соціялістів-революціонерів та секретаря „Селянської Спілки“. Одночасно був співробітником „Народньої Волі“ і членом та співробітником видавництва „Серп і Молот“.

Мимо бурхливої доби, мимо bellum omnium contra omnes Покійний, хоч міг виїхати до своєї тіснійшої батьківщини, не хотів залишити терену своєї праці. Коли всі спасалися втечею перед наїздом червоних орд, він залишився на місці. В рр. 1919—1921 був учителем середньої жіночої школи в Мелітополі і завідуючим відділом народньої освіти на повіт Мелітополь (Таврійської губернії). Там пережив він 27 змін влади. Не маємо певних звісток, що було причиною розстрілу, бож Юл. Охр. займав до певної міри офіціяльну посаду. Не буду далеким від правди, коли висловлю своє припущення. Мабуть українізація школи завела його в підвали чрезвичайки, котра постаралася вже о „арґументи“ на „реакційність“ Покійного.

Його приятелі, що сповістили про трагічну смерть, пишуть дослівно таке: „Наш Юльчик ще 10. X. 1921 „отправлен“ на той світ. Колись дізнаєтеся більше... Сього літа дуже багато наших добрих знайомих забрала люта смерть (чрезвичайка). Між ними і Юлик упав жертвою сучасного менту... Чому ми Вам раньше не писали, легко догадатися... У нас крайна нужда, імо лише раз в день, маємо по 5 дека хліба на душу“...

* * *

Так. Смерть влучає співців, жреців, пророків і поетів. І кров цих жертв азійської тиранії, котрих єдиним прогріхом є любов своєї нації, бажання волі для своєї мученої країни, ця неповинна кров мусить стати сівбою для нового жнива. Прощаючи отсими словами нашого Приятеля і Товариша шлемо привіт на його могилу:

„Дай хоч надію, Боже, що ця сівба чудова,
Дасть жниво золоте! дасть жниво величаве!

Ф. Федорців.

ЛІТЕРАТУРНИЙ ВІСТНИК.

Реґензії і замітки.

Павло Тичина. „ЗОЛОТИЙ ГОМІН“. У теперішний тяжкий культурний і мистецький час ні один український поет не здобув такої популярности серед українського громадянства, яка випала на долю Павла Тичини. Низка критичних статей про його творчість, цілий ряд відчитів публичних все це свідчить про те, що на фоні сучасної української поетичної творчости постать П. Тичини чимсь підіймається понад голови творців найновійшої української поезії, а його поезія ховає в собі такі мистецько-артистичні скарби, яких до цього часу в українській поезії ще не було і які з мистецького боку творять цілу епоху української поетично-мистецької еволюції. Про ці нові творчі виявлення Тичини в історії української поезії ми в свій час мали честь докладати устно *), а коли позволять обставини, то подамо і на сторінках часопису, а тепер ми хочемо лише з приємністю відзначити ще третій акт популяризації творів П. Тичини — через видання всіх трьох знаних у Львові збірок поета: „Соняшні кларнети“, „Плуг“ і „Замість сонетів і октав“ у одну збірку під назвою „Золотий гомін“.

Над Київом — золотий гомін,
І голуби, і сонце!
В низу —
Дніпро торкає струни...

Назва ця прибрана вже видавництвом „Нові шляхи“, і вона найкраще підходить до творчости поета, ховаючи в собі найбільш коштовну символіку його поезії — підійматись високо над Київом, зливаючись з ритмічним летом голубів, промінням сонця і мельодією хвиль величнього Дніпра-Славути, і ширити співи свої про все найдорожче, що заховав у своєму серці кожен Українець — про Київ, про Дніпро... про серце України...

Це перше видання, що вібрало найкращі перлини сучасної української лірики і на гарному папері, з обкладкою маляра Ковжуна в незміненому тексті перводруку (вид. 1920 р. „Друкаря“ у Київі) піднесло українському громадянству Західної України твори Тичини. Це видання одного з найталановитійших сучасних українських мистців, що вже купчить коло себе цілу громаду молодих поетів, творячи через оригінальну форму, стиль, символіку і артистичний смак свою власну поетичну школу, можна щиро витати і бажати як найбільшого його поширення.

Л. Білецький.

Ґенерал *Капустянський.* Похід українських армій на Київ-Одесу в 1919 році.

Треба радіти що в літературі нашій появляються щораз то нові мемуари і серіозні оцінки останніх перипетій боротьби за державність. Це вказує на це що нація не змучилась і не зневірилась останніми невдачами — противно хоче пізнати причини невдач, щоби на будуче блуди не повторювались. Вкінци того рода пубкікації піддержують в широких масах традицію армії і державности — тому всі радо витають їх.

Ґенерал Капустянський дає нам у своїй праці короткий, але незвичайно переглядний і ясний огляд бойових операцій Армії Директорії від повалення гетьмана аж до переходу Галицької Армії за Збруч. Бойові операції описані все на тлі політичної ситуації так у нутрі краю як і за кордоном. Сам автор будучи одним із одвічальних співробітників генштабу — мав нагоду бачити і пережити усі нещастя уряду і армії та з признанням підчеркнути належить, що в оцінці осіб, партій і подій вмів задержати і потрібну обєктивність і належиту суворість. Характеристики головних полководців і бойових частин (Корпус С.С., Запоріжський, Гал. Армія) дуже інтересні, писані без сліду у нас так частих особистих упереджень. Тон цілого огляду здражує високу інтеліґенцію та любов нещасної батьківщини. Критичний і безсторонній огляд причин наших неудач у всіх фазах визвольної боротьби дає богатий матеріял на будуче не лишень полководцеви але й політикови-громадянинови (здичіння політичної боротьби, перенесення політичних інтриґ у армію і т. д.).

Кілька теплих слів присвячено Галичанам і Гал. Армії (стр. 17. і 59) передовсім в уступі про вплив Гал. Армії на наші операції. Наступ із кута Дністер, Збруч в дні 10. і 11. червня описано коротенько а прегарно як „блискучий тиґровий скок“.

Праця ґен. Капустянського, це безперечно найкращий до тепер вклад в мемуарно історичну літературу з часів нашої визвольної війни. Треба надіятися що скоро вийде з друку III. і IV. частина, в якій описані будуть операції Гал. Армії на Великій Україні.

*) Естетика сучасної української поезії і творчости Павла Тичини.

Бібліоґрафія.

(Книжки надіслані до Редакції).

Д-р Степан Балей: НАРИС ПСИХОЛЬОГІЇ. Львів—Київ 1922. „Новітна Бібліотека“ ч. 40. Ст. 138, 8⁰. З красковими ілюстраціями. Ціна 250 Мкп.

Микола Голубець: НАЧЕРК ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА. Перша частина. Львів 1922. Накладом фонду „Учітеся брати мої“ ч. 4. Ст. VIII+262. 16⁰. Ціна 400 Мкп.

Зміст: Вступ. I. Доісторична культура українських земель. II. Поганська культура українських племен. III. Мистецтво держави Володимира і Ярослава. IV. Мистецтво Галицько Волинської держави. V. В наймах у сусідів. VI. Ренесанс. VII. Галицьке малярство XVI–XVII ст. VIII. XVI XVII в мистецтві Подніпрівя. Література предмету.

ВІСТНИКЪ „НАРОДНАГО ДОМА“. Современное изд. русско-народ. института „Народный Домъ“ во Львовѣ подъ редакціей д-ра Ю. Яворскаго. Годъ XXXIV. (XV.) Н-р 1. Ціна 550 Мкп. Зміст: Отъ редакціи. 2. „Народный Домъ“ въ 1914—1920 гг. 3. Нісколько замічаній по поводу отчета украінской „кураторіи“ за 1918–1919 гг. 4. Изъ жизни „Народнаго Дома“ въ 1921 г. 5. Библіотека и музей „Нар. Дома“ съ 1. января 1920 г. по 1. юлія 1921 г. Д-ра Б. А. Барвинскаго. 6. Изъ помяника „Народнаго Дома“ за 1914–1921 гг. 7. Инвентаръ монастыря св. Іоанна во Львові 1769 г. 8. „Практика господаремъ“ Д-ра Ю. А. Яворскаго. 9. Новые данныя для исторіи старинной малорусской пѣсни и вирши. I—XII. Д-ра Ю. Яворскаго.

Генрік Ібсен: ПЕР ҐІНТ. Драматична поема. Переклав *Микола Голубець.* Львів—Київ 1921. „Новітна Бібліотека“ ч. 39. Ст. 143. 8⁰. Ціна 400 Мкп.

М. Капустянський: ПОХІД УКРАЇНСЬКИХ АРМІЙ НА КИЇВ—ОДЕСУ В 1919 РОЦІ. Часть I. і II. З 23 кольоровими схемами-шкіцами і документами в додатках. Львів 1921. Ст. 88. 8⁰.

„МИТУСА“ Література й мистецтво. Січень 1922. Львів. Вип. I. Зміст: ПОЕЗІЯ: *Р. Купчинський*: Слота; Вітер *Ю. Шкрумеляк*: Буря; Джерело. *О. Бабій* Молодосте! Він. *В. Бобинський*: Камо? З мандрівними ластівками. *Зжагул*: З книжки Марія і Мара. Примари химерної Майї. По катакомбах—корідорах. Слухаю синіх сімфоній. Порозплітались гірлянди. ПОЕТИЧНА ПРОЗА: *М. Адамек*: Туга. Акорд. *Е. Яворовський*: Гимен. Хмарка. *И. Шляф*: Пестощі. МИСТЕЦЬКА ТРИБУНА: *В. Бобинський*: Від сімволізму на нові шляхи. (д. б.) *П. Ковжун*: Записки маляря: Графіка. *Б. Тиверець*: Сучасна українська лірика. ХРОНІКА. РЕПРОДУКЦІЇ: *П. Ковжун*: Пейсаж (Графіка). Місто (туш і золото). Богема (сепія). Окладинка виконана *П. Ковжуном.* Видавець і відповідальний редактор *д-р В. Щуровський.* Редакційна Колеґія: *В. Бобинський, Р. Купчинський, П. Ковжун.* Адреса Редакції і Адміністрації: О. Навроцький, Львів, вул. св. Марка ч. 20. Ціна випуска 50 Мкп.

„МИТУСА“ За лютень 1922. Вип. II. Зміст: Поезія *А. Павлюк*: Із циклю „Дві“ Фраґменти. *Р. Купчинський*: Ода до пісні. *Ю. Шкрумеляк*: Перли. *В. Бобинський*: У трумні. На обличу злуди. Самоцвіт. Розгін феба. Сподівання, *О. Бабій*: В годину туги. *Д Загул*: Із книжки „Марія і Мара“. *О. Слісаренко*: Трівога. Обійми шибениць. *М. Семенко*: Осінні скрипки.

ПОЕТИЧНА ПРОЗА. *В. Левицький* (Софроняк): Сам. *Е. Яворовський*: Поцілунок. *Ю. Липа*: Той. *М. Лєгіт*; За вікном сніг. МИСТЕЦЬКА ТРИБУНА: *І. Гончар*: Кілька гадок на часі. *В. Бобинський*: Від сімволізму на нові шляхи. (д. б,) *В. Січ*: Трохи за широкий фрак. *Ф. Марк*: Дві міри. КНИЖКИ. ХРОНІКА. РЕПРОДУКЦІЇ. *Ю. Нарбут*: Дві аґрафіки. Ціна випуска 200 Мк.

„ПОСТУП“ студентський вісник. Січень, Лютень 1922. ч. 1—2. Рік вид. II. Зміст: *Ос. С.*: Laboremus. *А. Биковський*: Національна бібліотека Української Держави. *Др. Т. Г.*: На фільософічні теми. *Яремченко*: Скавтінґ на Україні. *П. Сосенко*: Український студент при будові держави. *о. Св. Мерцін*: Молодь серед непригожих обставин. З МОЛОДОЇ НИВИ: *Ст. Семчук*: Зеленим ковром. *Поліщук*: Великого бажайте. *О. Іваненко*: Душа моя. *Олешин*: Грає буря. *В-ко*: В різдвяну ніч. *П. Сосенко*: Чайка. Переклади. *В. Я.* Різдво в неволі. *Ізоґеи*: На Святий Вечір. *Т. Котонський*: Бють громи. Під ясним простором. Зі студентського життя. Голоси про „Поступ“. Для світла. Папа Венедикт XV.

Володимир Радзикевич — КОРОТКИЙ КУРС ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОГО ПИСЬМЕНСТВА — Львів, 1922. Накладом української книгарні і антикварні. Ст. 181. 8⁰. Ціна 750 Мк.

І. Свєнціцкий — ДРАГОМАНОВ І ГАЛИЧАНЕ — Львів 1922. Ст. 14. 8⁰.

І. Свєнціцкий — ДАНТЕ — Львів 1922. Ст. 15. 8⁰.

Павло Тичина — ЗОЛОТИЙ ГОМІН — Поезії. (Збірка збірок). Львів-Київ 1922. „Новітня бібліотека“ ч. 42. Наклад Вид. Спілки „Нові Шляхи“. Ст. 104. поперечної вісімки. Ціна 600 Мк.

Іван Франко — ПАНСЬКІ ЖАРТИ. — Поема з останніх часів панщини. Пяте видання. Львів-Київ. 1922. Стор. 140. Ціна 600 Мк.

Іван Франко — SEMPER TIRO — Збірка поезій. Третє видання. Львів Київ, 1922. Стор. 132. Ціна 500 Мк.

Обі чепурно видані книжечки накладом Українського Педагогічного Товариства з мистецькою вінєтою графіка Б. Ковжуна є великий вклад у наше культурне надбання під сю пору. УПТ. старається уможливити громадянству набуття творів розписанням передплати 6000 Мк. на 17 випусків, платних також у місячних ратах по 500 Мк. (Висилати на адресу: Українське Педагогічне Т-во у Львові, Ринок ч. 10,I з допискою: „Твори Франка“). Надіємося, що громадянство повитає радо цей крок Товариства і поспішить з замовленнями на видані твори.

Іван Франко — МОЙСЕЙ — (поема). Третя виданнє. Львів-Київ, 1922. „Новітна Бібліотека“ ч. 41. „Франко Син і Спілка“. Ст. 64. 8⁰ з трибарвним портретом Поета. Ціна 200 Мк.

Мистецька хроніка.

Мистецька виставка.

„Гурток українських діячів мистецтва“, який неподавно зорґанізувався у Львові, задумує в першу чергу уладити виставку картин, скульптур та архитектурних проєктів і начерків. Для цього підібрано уже ініціятивний комітет, в який увійшли проф. Петро Холодний, архитект Сергій Тимошенко, маляр Василь Січинський та письменник Микола Голубець, що мають занятися підготовною працею в напрямі переведення замислу виставки в діло. Поки що не вирішено іще речинця виставки, який залежатиме від умов технічного характеру. Для цього згаданий ініціятивний комітет звернеться до всіх українських пластиків з цілим рядом запитів в формі анкети. Від результатів анкети залежатиме так речинець як і характер виставки.

Академія Мистецтв у Львові.

В малярських кругах м. Львова виникла думка в кінці минулого року, про заснування у Львові Академії Мистецтв. Причиною послужило те, що зараз в Кракові, Монахові, Відні, Берліні і Парижі знаходиться понад 35 студентів Українців, які платять за удержання великі гроші, жиють в біді, а користь мають з чужого навчання досить проблематичну. Для прикладу скажемо, що ціла плеяда наших старших малярів по скінченню закордонних студій менше зробила для українського мистецтва, як Українська Академія мистецтв у Київі за 4 роки...

Справа є дуже важна і якраз на часі, тому сподіваємося від наших артистів у Львові трохи більше енерґії, як до сього часу.

Цінне набуття Української Академії Наук.

Велика збірка українського мистецтва головно з области іконоґрафії, яка належала Київській Духовній Академії, перейшла вповні до Української Академії Наук.

Відкриття нових фресок в св. Софії.

В Київі в Соборі св. Софії відкрито кілька нових фресок. Відкрили їх студенти Архітектурного інституту. при обмірці собору.

Відомий різбар Архипенко признає себе Українцем.

Відомий різбар Олександр Архипенко, визнав себе Українцем і вмістив в збірникови „Vivat Academia“ свій портрет і кілька праць.

Присилайте складки на пресовий фонд на кн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

:: Книгарня Наукового Т-ва ім. Шевченка ::
Ринок, ч. 10,
1—3
поручає на лектуру ось такі твори Івана Франка: 739
1) Мойсей, 2) Захар Беркут, 3) З вершин і низин 4) Маніпулянтка, 5) Молода Україна, 6) Пригоди Дон Кіхота, 7) Semper Tiro і 8) Панські жарти.

ЕКОНОМІЧНИЙ ВІСТНИК.

Висліди пятидесятьлітних змагань познанської кооперації.

(На основі звіту союзу заробкових і господарських кооператив в Познані за роки 1919. і 1920).

Нещастя, які постигли Поляків в рр. 1831 і 1863, витворили в Познанщині пересвідчення, що „першою умовою відродження народу є органічна праця т. є. праця для видвигнення матеріяльних основ буття Народу. Серед закликів до тої праці повстають в Познанщині перші кооперативи, ідею яких занесли туди повернувші в батьківщину польські еміґранти, що пробували також і в Англії — вітчині кооперації. В 1871 р. було в Познанщині 29 спілок. На зїзді представників тих спілок 30. квітня тогож року основано Союз Спілок з метою: а) розповсюднювати спільництво; б) обмінюватись досвідом кооператив і досконалити їх організацію; в) опікуватися матеріяльними потребами Спілок. До 1891 р. було основаних 76 кооператив, одначе сам Союз перебував до того часу організаційну крізу, „хаос“, бо по перше були трудности в налагодженю управляючого органу Союзу, а по друге побіч центрального союзу потворено в тім числі ще инші, окружні ревізійні союзи. В рр. 1891—1895 усунено остаточно обі організаційні неправильности. В тих роках установлено верховну владу союзу в особах „патрона і віцепатронів“ та зцентралізувано всю кооперативну діяльність, а головно організаційну і ревізійну діяльність, тільки в однім союзі.

Першим патроном по сих реформах був до своєї смерти 1911 р. о. Петро Вавжиняк, а від того часу до тепер є патроном о. Station Адамскі. При патроні працюють в управі: директор бюр, управитель секретаріяту для рільничих кооператив закупу і збуту сільськогосподарських продуктів т. зв. „Рільник“ ів, управителі виділів ревізійного, статистичного і видавничого та 18 урядників. Спілок з области усьої „німецької“ Польщі (Познань, Поморе, Шлеськ) було в Союзі 1920 р. 312, ревізій переведено в тім році 128, обіжників видано 83. Фінансово стояв Союз головно вкладками членів і виказує 1919 р. 78.842 мр., а 1920 р. 578.444 мр. вкладок. Надто вплинуло від союзних централь на оплачення адміністрації в 1919 р. 25.000, а в 1920 р. 300.000 мр. Головним видатком Союзу були пенсії урядникам і ревізійні видатки. До органу Союзу (Poradnik dla Spółek) додано в 1919 р. 5.000 мр., а 1920 р. додано 183.996 м. Бібліотека Союзу виказує книжок і брошур 1665, часописів 91, статистичних звітів 505 чисел.

Цілість союзної орґанізації познанських кооператив наладжена так, що поодинокі типи спілок мають свої окремі завідуючі органи, а саме управу і загальні збори, а одночасно всі спілки мають, як спільні органи: головну управу т. є. патронат та найвищий спільний орган т. є кооперативний сойм. На голови (презесів) поодиноких відділів делеґує патронат особи з круга свого заряду, також іменує той патронат директорів відділів. Тим способом задержано одноцілість і тісну злуку всіх спілок поодиноких типів.

Є пять відділів познанського союзу, а саме для спілок кредитових, для „Рільників“, для земельних спілок і для спілок консумційних.

Кредитових спілок було 1920 р. 224, а іменно 143 в Познанщині, 54 на Поморю, 16 на Шлеську, а 11 поза межами теперішної Польщі. Осідком 188 з сих спілок є міста, 36 села. Щож до роду поруки, то 183 кредитових спілок має поруку необмежену, а 41 обмежену. Членів числили спілки 1920 р. 135.625. З них 75% рільників — перевагою дрібних господарів і халупників 15% промисловців, а 10% инших. Всіх уділів було в кредитових спілках понад 77 мілionів марок. В р. 1919 випадало пересічно на одну спілку 60.000 м. а 1920 р. 75.000 м уділів. Пересічна висота одного уділу 500 м, на що вплачувано ріжні квоти а найбільший процент було вплачених на уділи около 125 м. Резервових фондів було разом понад 71 мілionів м. На одну спілку випадало пересічно до 200.000 м резервового фонду, хоч були і такі, що мали резервового фонду і по кілька мілionів. Вкладки ощадности піднеслися з квоти 800 мілionів м в р. 1919 до квоти понад 2 міліарди м в р. 1920. Число вкладчиків сягало 400.000 осіб. Найбільший процент випадав на вкладки до квоти 2000 м. Стопа відсоткова вкладок була р. 1919—4%, а 1920 р. 4½%—5%. Від позичок побирано 5 6%. Як висоту одної дозволеної позички принято було 1919 р. переважно 100.000 м., р. 1920 — 200.000 м. Відношення власного капіталу до чужого було в р. 1919 як 1 : 15, р. 1920, як 1 : 18. В відношеню до вкладок малося резервового фонду понад 5 прц. квоти вкладок. Кошти адміністрації виносили 1919 р 0·64 прц. оборотового капіталу, а 0·14 прц. загального обороту. В 1920 р видатки адміністраційні подвоїлись. Річних зисків дали кредитові спілки 1919 р. понад 14 мілionів м., а 1920 р. понад 66 мілionів м. В 1919 р. приділено з того: 15 прц. на дивіденду, понад 70 прц. на резервовий фонд і 8 прц. на „ріжне“. З зисків 1920 р. прийшло на дивіденду 15 прц., на резервовий фонд 50 прц., на „ріжне“ 35 прц.

Побіч союзних кредитових спілок заспокоював кредитові потреби Познанщини **Банк союза заробкових спілок** (Bank związku spółek rolniczych) о акційнім капіталі 200 мілionів м., та з першим кварталом 1921 р. виказаною квотою принятих вкладок на понад 3 і пів міліярда м. Р. 1920 дав банк позичок на квоту понад 1 і пів міліярда, в цім 24 мілionи спілкам, приступив до консорціяльних підприємств з квотою понад півтора міліярда та „дальше старається відповісти завданям, яких під тим оглядом вимагає від польських інституцій потреба часу“. Як виходить з рахунку страт і зисків те консорціяльне конто приносить банкови найбільше зисків. Сальдо недвижимостий банку виносило 1920 р. 46 міл. Яка ефектив на вартість цього рахунку, не знати, зате знати, що в самих тільки звітових рр. 1919 і 1920 набув банк 23 реальностей в Познані, 2 в Ґданьску, а по одній в Варшаві, Люблині, Кельцах, Торуню, Ґрудзьондзу. Економічна політика банку йшла від 1918 р. в тім напрямі, щоб як найменше входити в зносини з Берліном, а зате **змiцнювати і розширювати свої позиції на сході**, в Конґресівці і в „Малопольщі“ (стор 11). Банк мав також відділ в Нюйорку.

„**Рільників**“ було 64, т. є 53 в Познаньщині, в тім 2 на селі, і 11 на Поморю. Всі „Рільники“ це спілки з обмеженою порукою о середнім уділі по 200 м. і о поруці до 3.000 м. Уділових квот мають вони разом до 4 мілionи; резервові фонди побільшились з 6 мілionів 1919 р. до 36 мілionів 1920-го, бо майже весь зиск річний 1919 року приділено до того фонду. Оборотові капітали „Рільників“ виносили разом понад 10 і пів мілionів, торги з квоти 95 мілionів 1919 р. збільшились до квоти 309 мілionів 1920 р. Адміністрація дешевша чим в кредитових спілках, бо виносить в 1920 р. в его 0·04 проц. загального обороту. „Рільники“ єствують від 1901-го. Дня 15. жовтня 1919 р. основано в Познані „**Централю рільників**“, акційну спілку о основнім капіталі 2 мілionи марок, побільшенім в році 1921 до 20 мілionів марок. Оборот централі виносив 1920 р понад міліярд. Централя торгувала викою, лубіном, сівним збіжжам, горохом (пелюшками), а головно бульбою. Річного зиску виказувала централя 1920—21 понад 7 мілionів мп., з чого 24 пішло на резервові фонди а решта на дивіденду і супердивіденду та на ґратифікації урядникам і зарядови. — При познанськім союзі кооператив є також „**Централя машин**“, яка в 1920 р. виказувала обороту до 9 мілionів мп., і чистого зиску на товарах понад 800.000 мп.

Земельні Спілки, що були членами Союзу від 1894 р., мали за ціль „купувати головно великі маєтки і ділити їх на дрібні парцелі у відпродаж своїм членам“ (стор. 18). По 1905 р. було цих спілок 23 і мали разом членів понад 5.000 та близько 3 мілionи власного капіталу. Діяльність спілок була жива і поступова Законом про осадництво з 1904 р. їх діяльність спаралізовано. В 1920 р. було сих спілок всего 8. Вони тепер ліквідують або перетворюються вспілки осадничі. (Д. б,)

Курс грошей.

Курс польської марки за границею дня 17. ц. м.: Відень 1·88, Берлін 5·5, Прага 120, Ціріх 0·10.

Курси заграничних валют. Львівська неофіціяльна біржа нотувала дня 17. ц. м.: американські доляри 3 540—3.545, одинки і двійки 3.340—3.345, канад. доляри 3.200—3.205, одинки і двійки 3.100—3.105, нім. марки 17.40—17.45, сотки 17·00—17·20, дрібні 16 80—16·90, леї 24 00—24·50, дрібні 23 50—23·80, чеські корони 63·00—63·50, австр. тисячки 1.000—1.050, сотки 125—150, 50 коронівки 45—80, 20-коронівки 18—28, 10-кор. 9—15, 1-ки і 2-ки 0·90—1·00, карбованці (за 100) 2—2·25, гривни (за 100) 4—7, франц. франки 280—290, фунти штер. 14.600—14.800, шв. франки 660—680. Золото: 20 кор. 12.700—12.750, 20 марківки 14.000—14.100, 10-рублівки 16.400—16.500, доляри 3 400—3.420. Срібло: Австр. корони 230—232, ґульдени 620—630, рублі 190—1000, копійки 4·50—4 80, амер. доляри 1.600—1.650, канад. доляри 9.400—1450, леї 200—210.

При зміні адреси просимо не забувати подати і попередню свою адресу.

ЖЕРТВИ.

Пресовий фонд.

На пресовий фонд української незалежної преси вложили в марках польських: д-р Омелян Саєвич 5000, кличе д-ра Стефана Федака, д-ра Леся Кульчицького, Сильвестра Герасимовича, Дениса Коренця всіх у Львові, Мих. Стефанівський Львів 3000, кличе Івана Марковського купця, Теодора Преторіюса зі Львова; Юліян Січинський 1000, кличе: Романа Сосновського Львів, Івана Чернявського Коломия і о. Ізидора Ганкевича Устє епископське; Любомір Рожанський 2000, кличе: Василя Дякова нотара в Ходовові, о. Йосифа Рожанського з Мостища і Ам. Рожанковську з Калуша; Федь Федорців 1000, Евген Коновалець 1000, Володимир Целевич 1000, Михайло Струтинський 1000, кличе: о. інсп. В. Навроцького Станиславів, д-ра Андрія Луківа Борщів і д-ра Івана Сохацького Калуш; Роман Петрушевич 1000, кличе: Теодора Сивака і ур. Зем. Банку Карпинського зі Львова; д-р Аркадій Малецький 1000, кличе: о. Семена Бориса Хлиплі, д-ра Володимира Рудницького Львів, радн. Івана Кохановського Станиславів, д-ра Степана Бриковича Тернопіль, д-ра Миколу Рибака Глиняни і о. Осипа Карановича Стоянів.

ОПОВІСТКИ.

Народній театр Тов. „Українська Бесіда“ у Львові, під артистичним проводом Олександра **Загарова**. Саля Тов. ім. М. Лисенка, вул. Шашкевича ч. 5.

Субота, 18. лютого: премієра „**Візник Геншель**“, драма на 5 дій Г. Гауптмана (в перекладі Б. Грінченка).

Неділя, 19. лютого: попол. „**Катерина**“, опера на 3 дії М. Аркаса, вечером „**Ой не ходи Грицю**“, народня драма зі співами на 5 дій Мик. Старицького.

Початок о годині 7·30 вечером.

Білети в ціні від 500—200 Мп. продає „Народня Торговля“, а в день вистави від год. 4·30 по пол. Каса театру. X 1—1

„Клясична і жидівська старовина“. В неділю дня 19. ц. м. о 12. годині перед полуднем в салі кіна „Марусенька“ (пл. Смольки ч. 5.) відбудеться відчит д-ра **Лілієна** на тему „Клясична і жидівська старовина“.

Товариство „Український фонд воєнних вдовиць і сиріт у Львові“, вулиця Бляхарська 9 І., подає до відома, що в місяци лютім, дальше вписалися, як члени основателі (з вкладкою понад 1400 мп.) о. Володимир Андрухів, Ляшки долішні і Роман Заячківський, нотар в Яблонові, як члени спомагаючі (з вкладкою понад 350 мп.) Данило Стецьків, властитель цукорні у Львові, о. радник Дамян Лопатинський у Львові, д-р Мирон Вахнянин і д-р Олександер Тисовський. Українські громадянки і громадяни! Вступайте в члени нашого Товариства, основуйте повітові філії, складайте жертви! Память тих, що лягли, у бою нехай нам буде свята! Пошануймо її дарами любови для вдовиць і сиріт, що оплакують своїх мужів батьків і опікунів! Народна честь домагається, щоби ні одна родина не поневірялася, щоби ані одна сирота для нашого народу не пропала! Нашим обовязком дати вдовицям пораду і поміч, а сиротам ще й виховання і

Хто знає де подівається **Грицько ВОРОНА з Хоросткова** п. ГУСЯТИН, що був при У. Г. А. відтак вступив до Армії У. Н. Р. буде ласкавий дати знати на адресу:

Ал. Ворона P. O. Black Stone Mines Mile 52½ CANADA ALTA.

731 2—6

Від понеділку, дня 13. лютого виставляють кінотеатри

КОПЕРНИК і МАРУСЕНЬКА

найвеличавійшу драму в 6. великих актах п. н.

Цісарський дипльомат скритовбійником

Головну ролю грає славна, таланована і гарна артистка ЛІЯ МАРА.

наукy! Нехай поміж українським громадянством не буде одного свідомого чоловіка, що не став би членом сего товариства, або що не зложив би жертви для найбіднійших з поміж бідних, яким війна видерла світло їх душі та основи їх ествовання! Річна вкладка виносить 10 мп. Одноразова досмертна 120 мп. Спомагаючий член платить одноразово 350 мп. Основатель одноразово 1400 мп. За один рік і то перший свого істнования товариство виплатило один міліон для вдовиць і сиріт Галичини.

Жертви і вкладки просимо пересилати впрост до нашого товариства: Львів — Бляхарська 9/І. Бюро відкрите щодня від год. 10. до 1.

Др Кир. Студинський президент **В. Весоловський** секретар.

Адміністрація Видавництв УПТ. перенесена з днем 15. лютого 1922 з вул Костюшка ч. 5. на вул. Руську ч. 3. до льокалю Книгарні Ставроп. Інститута в аренді Українського Товариства Педагогічного. — Передплатники творів І. Франка зволять також побрати II-гий випуск: Semper Tiro. — Адміністрація. XVIII 1—2

На „Рідну Школу" зложив Кружок У. П. Т. в Збаражі 596.508 мп., 2 ам. доляри і 330 нест. австр. корон, як збірну жертву з цілого повіту. При тому зазначуємо, що деякі громади прислали жертви безпосередно до Р. Шк. З приємністю підчеркуємо, що гром. Доброміркн зложила 100.000 а Чагри збаражські 50.000 мп. При добрій волі могла би кожда громада зложити таку квоту на „Рідну Школу" і ми віримо, що ці громади стануть прикладом для прочих українських громад так, що в коротці „Рідна Школа" одержить поважні квоти. Дякуємо широсердечно всім ВП. Жертводавцям і ВП. Організаторам збірок. — Головна Управа У. П. Т. IX 1—1

З нагоди вінчання Осипа Волощука з панною Розалією Яремич, складають новоженці 1000 мп. дітям Придніпрявців. 735 1—1

З нагоди вінчання п-ни Ю. Яримович з п. М. Лабаєм, що відбулося дня 16. п. м. в Вільхівці, зложили весільні гості 2855 мп. на голодуючу акад. молодь. 1—1

Дрібні оголошення.

СКІРИ з кун, тхорів, лисів, заяців і т. і. купує одинока українська фірма Петра Карпяка, Львів, ул. Куркова 11 А. 732 2—4

ОГОЛОШЕННЯ.

АДВОКАТ

Д-р Юліян Лещій

веде канцелярію **у Львові вул. Ґродзіцких 2.** II. пов. (бічна Ринку). 722 2-5

КУПУЙТЕ! ЧИТАЙТЕ!

НОВІ ВИДАННЯ ТВОРІВ ІВАНА ФРАНКА

„Панські жарти"

Ціна 600 мп., з пересилкою 630 мп.

і

„Semper tiro"

Ціна 500 мп., з пересилкою 530 мп.

Замовлення слати на адресу: УКРАЇНСЬКЕ Т-ВО ПЕДАҐОҐІЧНЕ ЛЬВІВ, РИНОК 10, І. п.

XVIII 1-3

На весняний сезон —

ДОСТАВЛЯЄМО

залізні та деревляні ПЛУГИ, БОРОНИ, пільне і огородове НАСІННЯ

та все в рільнім і домашнім господарстві потрібне.

Цінники і окремі спеціяльні оферти на жадання висилаємо. Нашим Членам даємо товарові звороти, які в минувшім році виносили 5% від закупна. — Від уділів і щадничих вкладок платимо 10% відсотків.

Краєвий Союз Господарських Спілок

у ЛЬВОВІ, ЗІМОРОВИЧА 20, склеп у ЛЬВОВІ ГОРОДЕЦЬКА 95.

— ЛЬВІВ — ВЕЛИКА САЛЯ — НАРОДНОГО ДОМУ

Львівська філія Українського Тов-а — допомоги збігцям і їх родинам — улаштовує

24. ЛЮТОГО 1922.

МАСКОВІ ВЕЧЕРНИЦІ

Хто бажає весело перевести ніч, нехай завитає на маскові вечерниці. — На вечерниці прибудуть гості зі Східних і Західних держав.

740 1—5

ПОЧАТОК О 9. ГОД. ВЕЧЕРОМ.

НОВІСТЬ! НОВІСТЬ!

Книгарня Наук. Т-ва ім. Т.Шевченка

у ЛЬВОВІ, РИНОК ч. 10

доводить до відома вашого громадянства, що вже вийшли з друку

СТРІЛЕЦЬКІ ПІСНІ

Музичної Накладні „НАСТРОЇ"

Вип. І. „І снилося"... Стріл. романс на голос і форт.

Вип. II. „Колись дівчино", стріл. романс на голос і форт.

Вип. III. „Весняні сни". Чардаш на голос і форт.

Вип. IV. „Ой та зажурились". Стрілецька пісня на мужеський хор. 1—1

106 ЗАВЕДЕННЯ БУДОВИ 23—30

ВОДОТЯГІВ і ПОМП

АНТІН КУНЦ сп. зобм.пор. ЛЬВІВ, вул Сапіги ч. 57, партер приймає замовлення входячі в єї обсяг діяльности.

Помпи трансмісийні та парові для фабрик, гідравлічні барани і вітраки на складі.

УКРАЇНСЬКИЙ СКЛАД НАФТИ

Миколи КОЦУРА

ЛЬВІВ, вул. Францішканська 21.

має на складі найліпшу нафту і господарські прилади по дуже приступних цінах.

741 1—1

НОВІСТЬ! НОВІСТЬ!

Ю. ОПІЛЬСЬКИЙ.

„СУМЕРК",

дуже цікава і знаменита історична повість з часів визвольних воєн великого князя Свитригайла (1430—1433). Стор. 309. вел. 8°, гарний папір. — Ціна 1000 мп.

Замовлення і письма слати на адресу: **Кость Єзерський, Львів, вул. Потоцького ч. 69, II. пов.**

На порто долучати: при звичайних посилках 50 мп., при пачках до 5 кґ. ваги 150 мп., Висилається тільки за готівку. Книгарням відповідний опуст. 723 2—10

ЦЕРКОВНІ ДЗВОНИ

РІЖНОЇ ВЕЛИЧИНИ З МЕТАЛЮ ПЕРШОЇ ЯКОСТИ має на складі і виконує під ґарантією, після умови та в найкоротшім часі

ІВАН КУЗЬМИЧ

робітня (фабрика) бронзових виробів та маґазин церковних річей

733 1—?

ЛЬВІВ, ВУЛ. БЛЯХАРСЬКА Ч. 11, (дім Ставропігії),

Купує всякі старі дзвони і матеріяли ріжного металю до перетоплювання. — Приймає також до огневого позолочування різблення ріжні церковні річи як чаші, монстранції, евангелія, кадильниці, хрести і т. п., які виконує солідно і дешево.

Від 15. грудня 1921 р. виходить під редакцією Володимира Дорошенка як орґан Тов-ва „Просвіта"

літературно-просвітний тижневник

„ПИСЬМО З ПРОСВІТИ",

яке крім усіх філій та читалень Просвіти повинна передплачувати кожда українська родина. Часопис видається на кращім папері та гарно ілюстрований. Співробітниками є богато визначних письменників із краю та з еміґрації. Передплата виносить 1200 мп. піврічно, 600 мп. чвертьрічно. **Адреса редакції й адміністрації: Львів, Ринок 10. II. пов.** III. 2—?

Українсько-американська Фабрика і Склад церковних дзвонів

К. ФЕЛЬЧИНСЬКОГО

в ТЕРНОПОЛІ, вул. Тарновського ч. 64.

Виливає ріжного рода гармонійні дзвони з найліпшого метаю по дуже дешевих цінах.

Видає і за редакцію відповідає Олекса Кузьма. З друкарні Спілки „Діло".